

1

Instrucya N° 1° Jmę Janu Michałowi Namienicznemu & Kapitałowi W. J.
Kommissarowi Dobrej Hodowijskiej Inżyniernej Kapituły Katedry Wileńskiej
ze strony tejże Kapituły Roku 1835. Miesiąca Marca 26 dnia Dana.

- 1° N^o Namienicznemu Kommissarowi ponuza się Ogólne Prawo w Dobrach Hodowijskich & Folwarkach, tak do pomogku Ekonomicznego, iako i do wszelkich Interesów & majątku wynikających; z warunkiem oddania Rachunku w każdym czasie na zapotrzebowanie Kapituły. —
- 2° Postępować będzie W^o Kommissar, aby po Folwarkach i Włosiu wprawdy spełniali Obowiązki Religijni, bywali w Kosciele na Nabożeństwie i Naukach, Piśmiętno, Kradzież i wszelkie występki wymierzani będzie. —
- 3° Dogałdaci ma aby Ekonomowie rolę troili, w polu i dobre wyrabiali, nasiewali każde ziarno na ziemi właściwej, i w polu zbierali. — Tym mieniem Włozka do siana, Ekonomowie i Namienicznymi lub Ciunami razem bydź i karbowaci powinni, a po nasianiu Karby W^o Kommissar z Regestrami sprawdzi. — Tym Kniwie na polu Ciuni, Namienicy i Ekonomowie zbiorę liary i karbowaci mają. Oraz Sam W^o Kommissar lub Justary od niego ma liary, po skonczeniu Kniwa Karby z Regestrami W^o Kommissar sprawdzi. — Tym Włozbie Namienicy i Ciuni Kopy i namiatkowania karbowaci mają. W^o Kommissar wstępo ma wglądaci w Registra Ekonomów, one konotowaci i Karby z Regestrami sprawdzi, a w szczególności w Tydzieni ma podwiedzić Karby Folwark i we wstępsku wglądaci i Registra konotowaci. —
- 4° Obara ierwa jest mata w miarę ziemi, one pomnaziaci i Cielat po Tyrolskich, i po Holenderskich nie przedawaci, Onych, ale hodowaci, i inne Cielata dobre przypuszczaci. Krowy, Doyne na wodne, smelozaci i na past Ekonomicznych powaci i w Regestr Krow pastowych liary zapisaci dla kalkulacyi. — Buhajow dla Krow liary powieszyci, żeby wcielicy liary Sadowi nie rostowato. Cieluszki i Byzaki w Osobnych folwarkach utrzymywaci. Buhaje tylko po Tyrolskie i po Holenderskie rostowowaci, inne Byzaki i Litnie postawaci. —
- 5° Dwie gatunek po Menyosach w Mirkiszkach utrzymywaci i pomnaziaci z Wętny ich dochod okazaci, Ordynaryjne Dwie utrzymywaci w Hodowijskich nie pomnaziaci, obracaci na Ordynaryj a Wętny na sukno wyrabiaci, przedawaci i Intrate okazaci. —
- 6° Lnu nasiewaci po Folwarkach w miarę roli i robi i na towary wyrabiaci. Nie pustozny i niewiele, te oraci i ten nasiewaci dla Dworu, a na ziemi Dwornej Lnu staci niewiele. Stanca lnu nie trzeba dopuszczaci. —
- 7° Złaz skarbowych zbior siana liary i wicnie karbowaci i w Regestr pisaci, aby pewna liaba okazana, byta i dochod z siana okazać. — Sianożci na pustozkach w Arzde, Włosianom oddawaci i dochod okazaci. —
- 8° Produkta staraci się będzie przedawaci, kiedy cena najwyższa, umowy na przedaci mają być na piśmie w Arzde które w potrzebe okazać. — Przedaci większych cen Kapituła rozporozdzeniem przedstawi dla zatwierdzenia. —
- 9° Co do Włosian pier Ekonomow Officialstow i osobnie W^o Kommissar postępowaci będzie aby ziemię dobre uprawiali, w polu nasiewali, zbiorow nie marnowali, Czynsze i Podatki w Terzeni woseinie mają, bydź według Bierczakow bez kłopotu wybierane. —

- 10: Włościanom po Cwierci gruntu trzymającym dodać 1/4 pustozrnego gruntu po 1/2 gicy Cwierci-
A nie mających ziemi Kątników regularnych 1/2 siemienistowia osady na pustozrach ko-
stawyze im swobodę na lat 2 - lub w miarę potrzebny porzucić tego podana - Obudyn-
ki Włościaninie reperowaci, dachy porzywaci, pitnie i czysto zaleci będzie Wł^o Kommissar.
- 11: Łazi nie których wiosen Chrostem i lasem karode między Buczniczkami, Wileptami i Poni-
wilkami orzycić zaleci, aby mogli własnym siłanem bydło wykarmić. —
- 12: Włościanom nie mającym siemienistowia potrzebnej do utrzymania Gospodarki 1/2 Kątni-
kow, starobkow i dżiewer, dodawaci zaleci. —
- 13: Włościanom nie pozwoli Świcy u Kijow i Ruskich, zbiegłych ruskiwai będzie. —
- 14: Włościan Kątników na Podatki i inne Komaneta do Kopiania rowow i fabryk wycię; Dzieni
pięsy rachowaci po kop. 15. a 1/2 Kłmęcia po kop. 30. — Włościanie gospodarne radwienić Dzieni
jeden w Tydzień Świcy maja, radwieg - w rok ma się mu potrzebić radwigu R. 1/2 K. 50 —
- 15: Koni Włościanom wiele dano re skarb, tych spisaci i pitnowaci, aby dobrze utrzymywali, ko-
nie odbieraci od tych, którzy nie utrzymujaci. —
- 16: Wody Włościanom dawaci do roboty i kupowaci, teza w 2 tygodnie ogladaci czy zdrowe. —
- 17: Kasa Hodwiska Dworna i Kasa Hodwiska Włościaniska poruczajaci się Wł^o Kommissar
rowi; na Dworna Kasie podaci się Kufel Blacha, wbity i zetazem okuty 1/2 Kamkiem w resz-
nym i dwoma kamkami wiszącymi; na Kasie Włościaniska, Kufel okuty 1/2 Kamkiem w resz-
nym i 2me wiszącymi Kamkami - Nadto podajaci się Księgi Kasyjne sknurowane podpi-
sem i pieczęciami ornacone, jedna na Kasie Dworna, druga na Kasie Włościaniska. —
- a) Do Księgi Kasyjney Dwornej maja się pisaci pieniądze i czynszow, Aręd, Propinacyow
i pmedaney Kresieny i wszelki dochod do Świetskney Kapituły należacy - wnet przy wnoszeniu
datami zapisywaci każdy dochod osobno nie łącząc razem w jedno. —
- b) Do Księgi Kasyjney Włościaniskiej maja być pisane pieniądze przez Włościan sta-
dane na Podatki, Rekruteryjne, Chirurgu i wszelkie dochody do Włościan należace. —
- c) w Tydzień samych Księgach pisaci należacy rozchod pieniędzy, każdy po osobno pod tym
dniem w jakim się zdarzy. —
lub w Księgach Wł^o Kommissarowy dochod Ekonomow, Pisane i inni rozpisaci się powinni w Księdze Kas-
yney wiele wnieśli, a Wł^o Kommissar zapisaci sta wnoszące Kwit naszego Księdze przychodowey.
- d) Pieniądze z Kasy Dwornej Wł^o Kommissar w miesiąc oddaci będzie do Świetsk-
ney Kapituły pod Kwit Wł^o Podskarbiego 1/2 Raportem o przychodach i rozchodach - z Kasy
Włościaniskiej opłaci Podatki i własniwe Expensa Włościan utatwaci. —
- e) Kasy maja się utrzymywaci za 3 ma Kłurami iax do tego było, a Prachunę suty ma
1/2 dawaci z Kasy Wł^o Kommissar - Jesliby się okazał Defcyt - lub niedorzecne roztaty pieniędzy
Wł^o Kommissar bez żadnych tłumaczeń odpowiada i w Catoru Świetsk. Kapituły oddaci pieni-
dze obowiazany. —
- f) w Księdze Kasyjney gotowe bytko pieniędzy maja być pisane, a radwug brane ko-
nie, bytko, i inne produkty w osobney Księdze pisaci należacy. —
- g) Pieniądzy nie będzie Wł^o Kommissar Expensowaci procc koniecznych potrzeb i w ma-
łej ilości, w daneniu większych potrzeb i wielkich Expensow ma się odnosić do Kapi-
tuły i zgadaci rozwołenia. —

i) Przyjmujacy z Kaszy pieniadze maja sie rozpisywac wiele i kto przyjdzie.
k) w Kniecie pisac liube literami a w Rubryce szereba.

- 18. Dodatki skarbowi Monarszemu uprze wyptacac, aby ten nie bylo, tych Przeswiecna Kapitulata, nie przyjmie. -
- 19. Ordynaryca wyznaczona, maja Officialisui i Celad, preto z Kommissarom nie dozwoli nac wyznaczenie riodnych expensow. -
- 20. Do Lazaretu sileb gotowy, krupy, sol i co istotnie potrzeba dla Chorych dawac natery, a Misar procentowy tego ma pitnowac, wydawac i rapisywac, kboie nato brai z Magazynu Wlosianskiego. -
- 21. Lazaretny Dom w pomadku utrzymywac, spraz wszelki, jako Loxka, Stoliki, Knieta, napoielsieniki, smesciradta i kofory nayduisze sie pod hegedrem Piernikowiczowi Chirurgowi podac i do potrzeby pomnarac. -
- 22. Raporta o przychodach i rozchodach, wszelkich w miesiac Przeswiecney Kapitulata dawac bydzie wedlug formy. Dotazy osobno wiadomosci o wazniejszych zdarzeniach w Majatku -
Propinacya.
- 23. Propinacyine Arzedy xupetnie ustajac srynki skarbowe wszedzie zaprowadzic, po wsiach srynkarzami beda Chmiesianie, w Miasteczku Lydzi. Lepom xgota Propinacyinnych Arzod nie dawac, rozpoil boziem i kubozyli Wlosian. -
- 24. Srynkowe Domy gdzie ich nie ma xabudowac na koncach wiosek; stanyca pierwsza powinna byc naymniey sian dlugosci szyni 3 i oboko komora na sklad sienie obszerne, a xzasem xbudowac i obryne, gdzie srynkarz siano, kboie i bytlo chowac moze, srynkowy budynek od gospodarskich obzyni 20 naymniey odlegly stawic. -
- 25. w Miasteczku ma byc srynkow szesi - po wsiach, w Ekonomij Podwiszkiej srynkow jedynasie - w Mirkiskiej Osm. - w Stojarskiej piz. - w Kowalskiej szesi - w Rokitanzkiej szesi. - Ogola srynkow w Wioskach szyniesie szesi.
- 26. Srynkarze maja byc Chmiesianie Wlosiane ^{lub xobstawnych dotniorny} i krynkow, kudry w tudziom i gospodanem srynki po odbierac. -
- 27. Srynkarzom wydzielic xgruntow pustozarnych przyleglych ogrod dobry i b. morgow ziemi xasac i laki cosolnier; za ziemi w lczym roku gdy kbiene kboie powinien srynkarz ptaii R. d. 1 kop. 50. a za srynki ptaii im grosz 10ty.
- 28. Karozmy na wikszych drogach opatruc, aby beznieostwo i wygode, mieli podrozni.
- 29. Srynkarzom nie wolno dawac na kredyt, ani brai xboia i ruchomosci za wodek, ale gotowy grosz. -
- 30. Wodek wydawac z Podwiszecz Do srynkow 48 blikszych Tokwarow, a z Ronit wydawac Do srynkow Rokitanzskich. -
- 31. Siano Propinacyiny w tydzien powinien objechar i obeypci srynnow 5. patrai pa. ka wodek, miara i wiele wyszynkowano; nato bycie miat osobny dzienik, i potrzezenie swore xapise co dzien i srynki Rokitanzkie kotez odwiechari powinien.
- 32. Sieniadze z Propinacyi Siano co tydzien powinien wnosi Kommissarow Do Kaszy a co miesiac Kommissar, obrachue rozchod wodek i przychod pienizdy.

* Srynkowych Domow carosi w wosian, dachow, Orien, drzew i t. d. duplikarka natony ^{rownie i ochowetwa}

Magazyn Włoszanski

33. Syrac magazynowe w Jesieniu zebranej pora, wiosenną, na ziemi Włoszian i nasiona datę rok chodzący się, innych nie wystarczało, ze Skarbu Kontadano. z roku 1834 na 35. był w Magazynie:

1 ^o Sucharów Dawniejszych pudow	19.		
2. Krupy Siermiennych Beuka 1.		Diminab. gat. 7.	
3. Żyta	Mk 52	4.	
4. Siermienia	Mk 45.	6.	2 1/2
5. Owsa	Mk 450.	1.	10
6. Gryki	Mk 1.	7.	
7. Siemienia Lnianego Mk 5		3.	19

z tego już dotąd wiele rozdano na chleb, w użytku pojeździe i nie wystarczą, więcej bowiem 2000 dusz chleba potrzebuje. Zarządźcie temu na czas następny zarządcają Stanowiska Dywanu wielkie znajdujące się w Ekonomiach Hóduskiej, Mirskiskiej i Stojaiskiej uprawiać, kasiewać i zbierać na magazyn Włoszanski w sposób następujący:

34. w Hóduskiej Dywan od ziemy Dworny kasynają jedną ławę ciągnie się bliźmi do wioski Sankiskiej Sakuny zwanej, kasiera w sobie wlok 12. Morgow 6 ziemi dobrej. Tę dywanu wziąć wlok 6 przyległych do wioski Sankiskiej Sakuny. od strony płaci oznaczony na sągorku. Na zabudowania i Ogrodu, resztę podzielić na 4° ziemy ^{po Morgow 40} i w rok jedną żytem 2ga jaryną kasiewać 3° sposobie do usiewu 4° na parę obracać.

35. w Mirskiszech Dywan kasyna się od Sznurów Wasiluskich i ziemy Stojaiskiej jedną ławę ciągnie się pomiędzy Mirskiszką i Kockany aż do Kasianku Gudziskiego około mili, kasiera w sobie wlok 11. Morgow 19. Tę dywanu wziąć wlok 4. z końca od Gudziskich, wyznaczyć płaci przy wodzie na zabudowanie i ogrod, resztę podzielić na 4° ziemy. i w rok jedną żytem 2ga jaryną kasiewać 3° sposobie do usiewu 4° na parę obracać.

36. w Stojaiskich Dywan między Sznurami Sawtaniskimi, Dewoyssow, Troxiet i Kockan wlok 10 Morgow 11. w jednym obrębie, z tego wziąć wlok 2 przyległe Sawtaniskom. podzielić na 4° ziemy. i podobnie kasiewać żyto jaryną na magazyn. zebrane zboże składać u Gospodana w Sawtaniskich. poni budynku nie stanać.

37. Ziemi uprawiać mają w Hóduskich Włosi Hóduska i Ponitka, w Mirskiszech Mirskiska i Kowalska, w Stojaiskich Stojaiska; toż zboże w wiosianie mają zbierać i młócić.

38. Budynek na magazynowej ziemi w Hóduskich i Mirskiszech w miare kresceny następnego lata zbudować gminna bez Osici na skład zboża i Chate, z wamyronią dla Doktorcy; oraz Chlewy na Bydła statku 40. w Hóduskach, a na statku 30 w Mirskiszech. Potem zbudować i pod Sawtaniskami.

39. Zboże syromiotne można surzyć w Surni Hóduskiej, które ma się długo konserwować.

40. Doktorom Polwarckom magazynowym narządzić Ordynaryz i Penya, oraz wyznaczyć im po 2 Morgi ziemi na przysiewek.

41. Doktorom wybrać ludzi trzeźwych, roztropnych i regularnych z Kozłuków

42. Bydło zaprowadzić: 1° z bydła radeckiego od Ruskich lub od Włochian wziętego dać po jednej krowie dooney i jednej cielcy; Cielca z nich spłodzone hodować: 2° z Cieląt Ordynaryjnych po Solwarkach rozbogęcych się, którzy będą nad potrzebę Solwarkow dać. Od każdego zarządku magazynowego w roku pierwszym po 4. w drugim po 3. w trzecim po dwie osobne i po 2 hodowane; za które mierna cena z magazynu odebrać należy.

43. Soxi nie zbierane się z borie z ziemi na Magazyn przeznaczony w ilości dostatecznej, Syryx magazynową odbierać od Włochian i porządkować z borie.

44. Dyrę koniecznie wyniszczyć z Ryta i szpenicy po Solwarkach; Nasienie najczystsze dokonać za pomocą Orły i wiejarki, przesiewać choćby razy 10 nasienie aby odstąpić dyrę od Ryta i szpenicy.

45. w Miasteczku Hodujskich i po wielu Wioskach budynki są zbytecznie rozległe, ulicy wąskie, i w wypadku pożaru nie ma sposobu ratować. Sretno nowe budynki stawiać rozszerzać ulice, tak, aby były na szynach i szerokie, a z przodu wiosk wynosić budynki na koniec wioski i w odległości szyn od drugich budowal.

46. Drogi przez Włochian, Ogólników, Ziemiaków i szpeniczników wystawione do Wotna lub gdzie indziej użernie w regetrach i szpeniach ich zapisywać; a panu zarządkowemu w drogi nie pójść, póki pierwszy nie wystąpi.

47. Chat 20 wyustych i wyniszczonych lasu z lasu pan Kommissar rozporządzą komu najbardziej potrzeba z Włochian Mirskich, Hodujskich i Hojaszich najdalej od lasu rozda.

48. Bierwion w lesie wielkim w różnych miejscach najdłuższą kupę białego z Limy przesłanej i od wielu lat naukowych, oraz pojedynczych sztuk tam i w dnie lasu tych te natch miast rozkazać pan Kommissar Lesnikom i szpenicznikom porządkować i porządkować i do Solwarku Kowalskiego wysłać a z tego potrzebującym wydawać.

49. Postanowienie osobne względem lasu ^{w punktach 24.} do niniejszej instrukcji przytoczone. pan Kommissar obowiązkuje się najściślej spełnić.

50. Las cały Hodujski podzieliłony został na części 33; Na około wielkiego lasu przy każdej kwatere a mianowicie od Wotniaka, Furtowa, Koyrn, Audieci Antonow, Wit Gototykon, Witestow, zbudować Lesnicze chaty, wydzielić dla nich po morgow około 12 ziemi i Oradzi Lesnikow wybranych z pomędzy uczciwych ^{„odebrałszy od nich ziemi”} Kępników; Ziemię dla nich uprawie i zasiał nasieniem z Magazynu Włochiankiego, Gospodarów, którzy dotąd Lesnikami byli od Lesnikow ustawać wolni, niechaj wyją z psary. ^{wszystkie wioski i zabudunki przy lesie położone} wiele lasu wytrąbili na grunt i Łahi, z tego nowego ziemi po odejściu dla Lesnikow po morgow 12. a wioski wszystkie mieć nie będą.

51. Browary wszystkie Włoszianskie, które będą rozwiele do rozpię-
nie Włoszian przychyty się, na zawrze się Kasujgii przedie
wócki w Browarach pod Kadnym pretekstem nie pozwalać
żadniei Browary Żydów przy Karaimach Kasujgii na zawrze. —

52. Browary skarbowe przy Karaimach i Włoszianskie na Budyn-
ki potrzebne dla Włoszian obrotu, i pioty klasu nowego Drewna
nie brać na Budynki póki Browary nie będą upotrzebiłone

53. Wszystkie wioski rowami obok ulicy wykopanemi osuszyc, ^{wiele budynków stoi po wiadkach zawieszonych, nie chcą osuszonych, gdyż, że na budynkach wiszą,} a krzywe
wyprostować. —

54. Drogi wszelkie rowami obok pokopanemi osuszyc, a krzywe
wyprostować.

55. Granic catołki z sąsiedzami pitrować i kadnych zaborow nowych nie-
pozawalać. —

56. Stawki przy Dworze Kamienickim Linow, Pastuchow wybierać
ludzi rostopnych, drewnych, nie kaisplimych, nie gruchych, i bez
wad doroziających. —

57. Lewy wygi Strawiska lasu dotąd nieczkać w wilytach, i nie mieć
susiadła swojej pimozi, a pod obiem tego lasu co rob na grunte i Ła-
ki wilyty i przyległe wioski trawic, i niszczyć, przeto skomowić:
Strawiska przemieć do Kowalewska do Pastarni, aby i trawoz z sie-
nu i stony Strawiskeni dawny został w folwarhu. Czernone Ka-
walewskiego zabowić, aby co dzień wiedział gdzie Strawiska obraca-
cie, co robi, czy przedni puminnoci. —

58. Bienskie nowy układać, składować pitate, sypusze, podabku, oraz składki na
Chirurgu, aptekę dla Włoszian i aptekę, do ilosci ziem, która jest wy ra-
żona w dokumentach mierniorym pod robim 1804. a w protokółach
~~mierni~~ cesnych, gdzie wiele nowych ziem przez użycie lasu przybyło
wzrost. Komornika teraz umowionego. —

59. Sławkami podobne tym iaxie tu są, i Krunki Kłanne, i Miadra rowniek
Wienki do mokienia wody na przypadku ognia Karai porobiti ze składni włoszian-
skiej, i do Wiosek podobajkiesiżniam, a latem Kadki malane wody pra-
wie przy każdej chacie stać powinny, Drabiny także w każdej chacie być
powinno. —

Tanowa Instrukcyja.

4

Prawa Instrukcja, stronice prawnicy, a druga, beversalnie
podpisanie. — Data 1835. Marca 26. dnia iaxo myxey —

M. Kamionka
Kamionka

1. Polowai Strawnikowi, Lesnikom i wotnianom według upodobania nie wolno.
Samiym wotnom w każdym czasie wolno każdego zabijać.
2. Polowaniem ma rozporządzać J. Kommissarz. Najdniec ie w latach
Koducizkich Sanny aszoxe, aby zawodu nie zniszczyć. — Ze zarobku
ny dochod skazai i expens na polowaniu zatuturic. —
3. Psow myslivych nie wolno chowai Lesnikom i wotnianom: za mielice
ad sgotzenia niniejszego postanowienia Lesnicy i wotnianie pu-
winni porzyci sie psow myslivych. Jakiy kto utrzymywad sa-
ley psow myslivych, tedy ad każdego psob, co mielice zapdani
strafu po rublu srebrnym. —

A. Jan Staniewicz KMR. —

+ Salit z krowis: z każdego krowy fadha maato; maato perimno warije grud.